

17. Irresponsible individuals circulated a libelous story about the candidate.
18. Čiurlionis is famous both as an artist and as a composer.
19. I can't go to the show tonight because I have to study.
20. She has a fair complexion.
21. Our house doesn't have enough closets.
22. Don't pretend to be innocent.
23. We bought new kitchen cabinets.
24. My eight year old cousin is an excellent student.
25. Did you register for the spring session yet?
26. He studied a bit of chemistry and now wants to be recognized as a scientist.

D. Lietuvių kalboje yra ŽODŽIŲ, NETURINČIŲ ANGLIŠKŲ ATITIKMENŲ.

Reikia išidėmėti, kaip jie vartojami, ir jų nevengti.

1. Savybinis įvardis savo ir sangražinis įvardis savęs

Anglų kalboje yra savybiniai įvardžiai my, your, his, her, our, your, their, kurie atitinka lietuviškuosius mano, tavo, jo, jos, mūsų, jūsų, jų. Bet lietuvių kalboje dažnai vartojamas įvardis savo tiesioginio atitikmens anglų kalboje neturi. Ten, kur mes vartojame įvardį savo, angliškai kartais pridedamas žodis own (pvz.: Rašau savo pieštuku. I'm writing with my own pencil.). Bet žodį own amerikiečiai vartoja tik tada, kai nori pabrėžti daikto nuosavybę. Dažniausiai lietuviškasis savo anglų kalbon verčiamas žodžiais my, your, his, her, our ar their. (Pvz.: Atsinešiau visus savo vadovėlius. I brought all my textbooks.)

Kaip nuspręsti, kur reikalingas įvardis savo? Reikia žiūrėti į sakinio veiksnį. Įvardis savo visada pavaduoja sakinio veiksnį. Sudėtinuose sakiniuose žiūrime į tą sakinio dalį, kurioje yra įvardis, nurodąs nuosavybę.

Pvz.: Algis ieško savo knygų. (Knygos priklauso sakinio veiksmiui – Algiui.)

Nerandu savo knygų. (Suprastas sakinio veiksnys yra aš. Knygos priklauso veiksmiui.)

Kur yra tavo knygos? (Sakinio veiksnys yra knygos. Žodis tavo pavaduoja ne sakinio veiksnį, o ką kita – asmenį, į kurį kreipiamasi.)

Nemačiau jo knygų. (Suprastas veiksnys yra aš. Knygos priklauso ne veiksmiui, –man, –bet kam kitam.)

Atsinešk savo knygas. (Suprastas veiksnys yra tu. Knygos priklauso veiksmiui.)

Jurgis eis ten, kur jo draugai eis. (Čia yra sudėtinis sakinyje. Įvardis yra šalutiniame sakinyje. Tai atrandame šalutinio sakinio veiksnį: draugai. Įvardis pavaduoja ne draugus, o Jurgį. Todėl vartojamas įvardis jo, o ne savo.)

Romas nueis ten, kur pamatys savo draugus. (Čia taip pat sudėtinis sakinyje, kurio šalutiniame sakinyje yra įvardis. Šalutinio sakinio suprastas veiksnys yra jis arba Romas. Draugai priklauso tam veiksmiui. Todėl vartojamas įvardis savo.)

Norint nustatyti, ar reikia žodžio savo dalyvinėje ar pusdalyvinėje žodžių grupėje, ją reikia paversti šalutiniu sakiniu ar sutartinio sakinio dalimi.

Pvz.: Matėme žmogų, einantį pro mūsų kiemą. Matėme žmogų, kurisėjo pro mūsų kiemą.

Žmogus skubėjo, dažnai pasižiūrėdamas į savo laikrodį. Žmogus skubėjo ir dažnai žiūrėjo į savo laikrodį.

Panašus į savybinį įvardį savo yra sangražinis įvardis savęs. Šis įvardis yra linksniuojamas (savęs, sau, save, savimi, savyje), tik neturi vardininko ir šauksmininko links-

nių. Jis vartojamas ten, kur angliškai sakytume myself, yourself, himself, herself. (Vardininko linksnyje tuo atveju vartojami asmeniniai įvardžiai - aš, tu, jis, ji - su pažymimuoju įvardžiu pats. Pvz.: Aš pats tai mačiau.)

Pratimas 12

Skliausteliuose duotus angliškus žodžius išverskite į lietuvių kalbą. Vienur reikės asmeninių įvardžių (aš, tu, jis, ji), kitur - savybinių (mano, tavo, savo), dar kitur - sangražinio (savęs). Įrašykite tinkamą žodžio linksnį.

1. Žinau, kur _____ (you) padėjai _____ (your) knygas.
2. Aš pasiėmiau _____ (my) knygas ir išėjau.
3. Sutvarkiusi _____ (my) kambarį, išėjau pas _____ (my) draugę.
4. Eisiu į kiną su _____ (my) draugais.
5. Mergaitė žaidė su _____ (her) lėle.
6. Nepažįstu _____ (his) draugų.
7. Eisiu į šokius, jeigu _____ (my) draugai eis.
8. Pyragaitį ji nusipirko _____ (for herself).
9. Ji _____ (for me) nupirko saldinių.
10. Jurgis _____ (himself) gerai pažįsta.
11. Aš _____ (him) gerai pažįstu.
12. Vaikas veidrodyje nepastebėjo nei _____ (himself), nei _____ (me).
13. Arūnas pasitikėjo _____ (himself).
14. Nors kitus peikė, tą pačių ydų _____ (in herself) Ona nepastebėjo.
15. Rimas ieškojo berniuko, kuris buvo pasiskolinęs _____ (his) knygą.
16. Rita ieškojo berniuko, kuriam buvo paskolinusi _____ (her) knygą.

17. Mokytoja pašaukė vaiką, kuris buvo pametęs _____ (his) pirštines.
18. _____ (I) nereikėjo trintuko, nes _____ (my) sąsiuvinėje nebuvo klaidų.
19. _____ (I) nereikia šiukšlių dėžės, nes _____ (my) stalčiuje neradau šiukšlių.
20. Nerandu nei _____ (my), nei _____ (your) knygų.
21. Mylime _____ (our) tautą.
22. (I myself) _____ pasiklojau lovą.

2. Sangražiniai veiksmažodžiai ir daiktavardžiai

Sangražiniai veiksmažodžiai reiškia veiksmą, kuris yra kreipiamas į patį veikėją.

Pvz.: Mirga prausiasi. Tai reiškia, kad Mirga save prausia.
Palyginkite su sakiniu Mama prausia Oną.

Tėvas nusiskynė obuolį. Reiškia, tėvas obuolį pats sau nuskyne.

Žiedas skleidžiasi. Jis pats, savaime, skleidžiasi.

Sangražiniai veiksmažodžiai padaromi iš paprastųjų veiksmažodžių, pridėdant dalelę si arba sutrumpintą s (prausti, praustis). Vienaskaitos pirmasis ir antrasis asmuo ir visų skaičių trečiasis asmuo gali turėti dalelytę si arba s (pvz.: prausiuos(i), prausiaus(i), prausdavaus(i), prausiuos(i), prausčiaus(i); prausies(i), prauseis(i), prausdavais(i), prausies(i), praustu-meis(i); prausias(i), prausės(i), prausdavos(i), prausis, praustųs(i)). Tiesioginės nuosakos daugiskaitos pirmojo ir antrojo asmens, liepiamosios nuosakos ir bendratis formos vartojamos tik su sutrumpėjusia dalelyte s (pvz.: prausiamės, prausiatės, prauskis, prauskitės, praustis). Būsimojo laiko trečiasis asmuo baigiasi galūne sis (pvz.: prausis).